

The Legal Nature of Time Limits in which the Disciplinary Sanctions can be Applied

Mara IOAN¹

Abstract: *The current Labour Code, like the previous normative acts, does not qualify the time limits within disciplinary sanctions can be applied. On this lacunar background, un-unitary opinions were formulated in doctrine and jurisprudence, meaning that these deadlines were qualified either all of them to be decay terms, either as decay terms or prescription terms, either all of them as prescription terms. The last opinion is the majority. Only the prescription was established at a legislative level, while the decay being only recognized and debated by the doctrine and applied by the courts. The conjuncture was partially modified by the entry into force of the 2011 Civil Code, the decay being expressly regulated in it, only with a partially different physiognomy. However, in special normative acts, such as Law no. 360/2002 regarding the status of the policeman or Law no. 80/1995 regarding the status of military forces, the terms in discussion (by amendments to the applicable rules, made after 2011) are expressly qualified as having different legal natures, even if the effect of their fulfilment is the same. In this study we analyze the fairness of possible qualifications in all possible variants, as well as the course of these time limits.*

Keywords: *disciplinary sanction; prescription; decay; legal nature; course*

JEL classification: K31

1. Studiul de față se dorește a fi o dezvoltare și generalizare a unei opinii formulate într-un material pe care l-am elaborat anterior (Ioan & Bălțățeanu, 2021, pp. 215-216) și în care am avut în vedere prevederile speciale cuprinse în Legea nr.360/2002 privind statutul polițistului².

2. Primul aspect care trebuie remarcat se referă la faptul că, din punctul de vedere al existenței unei reglementări exprese care să facă o delimitare clară între decădere și prescripția extinctivă, până la intrarea în vigoare a actualului Cod civil, numai cea de a doua instituție beneficia de norme care să îi stabilească noțiunea, termenele și cursul. Pentru decădere, a fost determinant rolul doctrinei și a instanțelor judecătorești.

¹ Associate Professor, PhD, Hyperion University of Bucharest, Romania. Corresponding author: marayoan@yahoo.com. This article was presented at the International Conference "Exploration, Education and Progress in the Third Millennium", that took place in Galati, Romania, on the 12-13th May 2022.

² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, ulterior completată și modificată.

Fără a avea pretenția unei analize exhaustive a celor două instituții, vom prezenta câteva repere importante, din punctul nostru de vedere, începând cu un moment anterior intrării în vigoare a primului act normativ care a reglementat răspunderea disciplinară:

- Codul civil de la 1864 cuprindea norme referitoare la prescripția extinctivă, însă, alături de aceasta, era recunoscută și existența diferitelor „termene prefixe și decăderi de drepturi”, care duceau la imposibilitatea ca un act să mai poată „fi făcut în mod valabil și util după trecerea termenului legal”. Lor li se adăugau termenele care sting acțiunile în justiție. Trebuie subliniat și faptul că prescripția extinctivă era văzută ca un mijloc de stingere a obligațiilor și acțiunilor, ori, în exprimarea art. 1837 din actul normativ invocat, „un mijloc de a se elibera de obligație”¹.

- în anul 1958 a fost adoptat Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă², din formularea normelor cuprinse în acesta ajungându-se la concluzia că prescripția extinctivă reprezintă modul de „stingere fie a acelei componente a dreptului la acțiune care este posibilitatea titularului dreptului de creanță de a obține obligarea subiectului pasiv la executarea obligației corelative sau la recunoașterea dreptului subiectiv contestat, fie a însuși dreptului real principal (sau, în situațiile expres prevăzute de lege, a dreptului nepatrimonial)”, datorită neexercitării în termenul prevăzut de lege³.

Decăderea, în schimb, nu a făcut obiectul unor studii pe deplin lămuritoare, ea fiind analizată, ca regulă, prin comparație cu prescripția extinctivă. Aceasta a fost definită ca fiind sancțiunea de drept civil ce constă în stingerea dreptului subiectiv civil neexercitat în termenul prevăzut de lege, iar lipsa unei reglementări a dus la concluzia imposibilității întreruperii și suspendării termenului de decădere, dar și a imposibilității repunerii în acest termen⁴.

- intrarea în vigoare a actualului Cod civil, în 2011, reprezintă un punct de cotitură în ceea ce privește delimitarea decăderii de prescripția extinctivă, ele fiind reglementate prin norme distincte. Astfel, prescripția extinctivă reprezintă sancțiunea care constă în stingerea, ca urmare a exercitării sale în termen, a dreptului material la acțiune constând în posibilitatea „de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz” (art. 2500 Cod civil), în timp ce decăderea constă în chiar stingerea dreptului subiectiv sau în imposibilitatea săvârșirii actelor unilaterale, dacă exercitarea, respectiv săvârșirea nu s-a realizat cu înăuntrul termenului [art. 2545 alin. (2) Cod civil].

¹ Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. & Alexandru Băicoianu, Al. (1998). *Tratatul de drept civil român/ Treaty on Romanian civil law*. Vol. II. Edited by Rădescu, D., Bucharest: ALL (restitutio 1929), pp. 389-393, 405-406.

² Publicat în Buletinul Oficial nr. 19 din 21 aprilie 1958.

³ Boroi, G. (2002). *Drept civil. Partea generală. Persoanele/ Civil law. The general part. Persons*. Bucharest: ALL Beck, p. 255.

⁴ *Idem*, p. 26.

3. Potrivit art. 252 alin. (1) din Codul muncii, „Angajatorul dispune aplicarea sancțiunii disciplinare printr-o decizie emisă în formă scrisă, în termen de 30 de zile calendaristice de la data luării la cunoștință despre săvârșirea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de 6 luni de la data săvârșirii faptei.”

Opiniile privitoare la calificarea acestor două termene nu sunt unitare, susținându-se fie că ambele sunt de prescripție¹ fie că ambele sunt de decădere² fie că termenul de 30 de zile este unul de prescripție extinctivă, iar cel de 6 luni de decădere³.

În susținerea caracterului de termene de prescripție extinctivă au fost invocate decizii ale Curții Constituționale și soluții ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în cadrul recursurilor în interesul legii, însă observăm că acestea s-au pronunțat motivat cu privire la justificarea existenței acestor termene și la momentul de la care acestea încep să curgă, iar nu cu privire la natura lor juridică.

În Decizia Curții Constituționale nr. 7/1999 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. 4 din Legea nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat⁴ se afirmă că sunt „termene de prescripție a răspunderii disciplinare” și că lipsa lor „ar echivala cu imprescriptibilitatea răspunderii”, fără a justifica natura juridică la care facem referire.

În literatura de specialitate și practica judiciară se subliniază următoarele aspecte:

– sunt termene de prescripție a răspunderii disciplinare a salariaților (Decizia Curții Constituționale nr. 7/1999).

Or, din perspectiva raportului juridic de răspundere, prerogativa disciplinară aparține angajatorului;

– scopul instituirii acestor îl constituie „valorificarea, prin folosirea unei căi organizate de lege, a dreptului pe care-l are angajatorul de a face să înceteze un contract individual de muncă în anumite situații” (Tribunalul Suprem, decizia de îndrumare 9/1974).

¹ Beligrădeanu, Ș. (2004). Aspecte esențiale referitoare la forma, conținutul și nulitatea deciziei de concediere în lumina Codului muncii/ Essential aspects regarding the form, content and nullity of the dismissal decision in the light of the Labor Code, *Dreptul/The Law*, no 6, pp. 45-46; Țiclea, Al. (2015). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor Law*. Bucharest: Universul Juridic, p. 873; Ștefănescu, I. T. (2013). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor law*. Vol. I. Bucharest: Lumina Lex, p. 856.

² Radu, D. (1980). *Cu privire la natura juridică a unor termene din dreptul muncii/The legal nature of some terms on labor law*. *Revista română de drept/ Journal of Romanian law* no 6, pp. 34-41.

³ Ștefănescu, I. T. (2013). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor law*. Vol. I. Bucharest: Lumina Lex, p. 564; Voiculescu, N. (2003). *Dreptul muncii - reglementări interne și comunitare/ Labor law - internal and community regulations*. Bucharest: Rosetti, p. 175.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 352 din 26 iulie 1999.

Soluția este reluată și în Decizia Curții Constituționale nr. 136 din 23 martie 2004 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 268 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 381 din 30 aprilie 2004.

Remarcăm însă că soluția vizează numai ipoteza desfacerii disciplinare a contractului individual de muncă, nu toate situațiile în care ar putea interveni răspunderea disciplinară a salariaților și toate sancțiunile;

- termenul de prescripție a răspunderii disciplinare a salariaților se apropie ca natură juridică de termenele de prescripție a răspunderii penale¹.

Dar împlinirea termenelor de prescripție a răspunderii penale au ca efect înlăturarea răspunderii penale, statul pierzând dreptul de a stabili răspunderea penală și de a aplica pedeapsa;

- dacă ar fi fost calificate drept termene de decădere, în absența unei unor prevederi legale, acestea nu erau susceptibile de întrerupere și suspendare.

Însă acest lucru era posibil în baza principiilor generale de drept.

Mai mult, nici măcar legislația nu este unitară în acest sens, existând acte normative în care unul din cele două termene este calificat ca fiind de prescripție, iar altul de decădere, chiar dacă efectul este același.

Or, la acest moment, din definițiile legale ale celor două instituții rezultă că esențiale, fundamentale sunt efectele lor, iar nu alte elemente, care sunt gândite, structurate plecându-se tocmai de efecte.

4. Pornind de la definițiile legale ale prescripției extinctive și decăderii, trebuie remarcat faptul că împlinirea celor două termene în discuție, prevăzute de art. 252 alin. (1) din Codul muncii, nu duc la imposibilitatea constrângerii unei persoane, cu ajutorul forței coercitive a statului, să execute o prestație, să respecte o situație juridică sau să suporte o sancțiune civilă, ci la imposibilitatea emiterii deciziei de sancționare disciplinară, act unilateral, corelativ înlăturării răspunderii disciplinare și încetării raportului juridic de răspundere. Deoarece art. 2547 Cod civil stabilește că „dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripție”, absența calificării exprese (legală sau convențională) nu înseamnă că un termen este automat de prescripție extinctivă, ci doar că acestuia îi sunt aplicabile regulile de la prescripție, atunci când din ansamblul situație nu rezultă fără echivoc natura sa juridică de termen de decădere².

Astfel, sunt de decădere termenele calificate expres ca având această natură juridică și cele care, în absența unei asemenea calificări, duc la stingerea dreptului subiectiv civil sau împiedicarea efectuării unui act unilateral (decădere implicită³). Reiterăm

¹ Ghimpu, S., Ștefănescu, I. T., Beligrădeanu, Ș. & Mohanu, Gh. (1979). *Dreptul muncii. Tratat/Labor law. Treaty*. Vol. 2. Bucharest: Editura științifică și enciclopedică, p. 71.

² Nefiind exclusă existența unor termene *sui generis* cărora li se aplică regulile de la prescripția extinctivă.

³ „ ... prin lege sau prin actul juridic al părților să instituie un termen, fără a se preciza dacă depășirea acestui atrage decăderea sau prescripția extinctivă. Dacă rezultă neîndoielnic că împlinirea termenului atrage pierderea dreptului subiectiv neexercitat înăuntrul termenului respectiv sau împiedicarea efectuării unui act unilateral, atunci va fi vorba de o decădere...

faptul că reglementarea de drept comun a decăderii este apanajul actualului Cod civil, iar definiția legală dată este mai largă decât cea acceptată și receptată de doctrina și jurisprudența anterioare acestuia, respectiv decăderea nu intervine doar atunci când dreptul subiectiv nu a fost exercitat în respectiv termen, prin stingerea acestuia, ci și atunci când un act juridic sau material unilateral nu a fost săvârșit în acel termen, încheierea lui ulterioară lăsându-l fără efecte.

Mai mult, doctrina și jurisprudența au afirmat că nerespectarea celor două termene constituie un „viciu de nelegalitate” (Înalta Curte de Casație și justiție, secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1107/2012), actul emis în aceste condiții fiind nul¹.

În aceste condiții, pe lângă faptul că dreptul de a emite decizia de sancționare, în termenul în discuție, nu are legătură cu „apelarea” la forța coercitivă a statului², apare și problema efectului împlinirii termenului care, dacă ar fi de prescripție extinctivă, nu ar duce la nulitatea deciziei de sancționare, ci mai degrabă aceasta ar rămâne valabilă, salariatul sancționat, recunoscând dreptul angajatorului său de a-l sancționa, corectitudinea procedurii și justetea sancțiunii, i-ar permite acestuia să pună în practică decizia respectivă.

Lipsa implicării forței coercitive a statului, care să ducă la concluzia unor termene de prescripție extinctivă, este importantă și atunci când se afirmă că ne aflăm în prezența unei proceduri ce nu are caracter jurisdicțional, a exercitării unei componente a prerogativei disciplinare angajatorului, aceasta venind să susțină natura juridică de termene de decădere.

Un alt argument îl constituie faptul că decăderea nu reprezintă, în toate situațiile o sancțiune propriu-zisă, uneori operând în absența oricărui culpe, în timp ce prescripția extinctivă presupune o pasivitate culpabilă din partea titularului

tacită (implicită). Boroi, G. & Anghelescu, C.-Al. (2021). *Curs de drept civil. Partea generală/ Course on Civil law. The general part*. Bucharest: Hamangiu, p. 410)

În sens contrar, s-a afirmat că „Dacă anterior s-a contestat caracterul de prescripție al termenului de 6 luni, după intrarea în vigoare a Codului civil – Legea nr. 287/2009, o asemenea susținere este lipsită de orice temei legal, deoarece conform art. 2547 din acest act normativ, dacă prin lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripție” (Țiclea, 2015, p. 873). Nu putem fi de acord cu această opinie deoarece textul de lege nu vorbește despre calificarea, legală sau convențională, expresă, ci despre existența elementelor suficiente și necesare pentru o asemenea calificare.

¹ Țiclea, Al. (2015). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor Law*. Bucharest: Universul Juridic, p. 873.

² Așa cum este cazul termenului prevăzut de alin. (5) al art. 252 din Codul muncii: „Decizia de sancționare poate fi contestată de salariat la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile calendaristice de la data comunicării.”

dreptului¹. Or, termenul de 6 luni curge de la un moment obiectiv², existând posibilitatea ca angajatorul să ia cunoștință de săvârșirea faptei după împlinirea lui, neexercitarea prerogativei disciplinare fiind înafara oricărei culpe din partea sa.

Mai mult, nu are importanță, în calificarea ca fiind de prescripție extinctivă sau de decădere, faptul că un termen curge de la un moment obiectiv sau subiectiv, existând decăderi exprese legale, ale căror termene curg din momente subiective [a se vedea, în acest sens, art. 937 alin. (2) și (3) Cod civil; art. 1263 alin. (6) Cod civil], dar și posibilitatea, potrivit dreptului comun, de a institui prin convenție o decădere (inclusiv momentul de începere a cursului termenului).

În plus, „termenul care nu privește exercitarea dreptului la acțiune (exercitarea unei acțiuni în justiție) nu poate fi calificat ca termen de prescripție extinctivă, ci ca termen de decădere (desigur, afară de cazul când ar fi un termen ca modalitate actului juridic)³.

Cum art. 2548 alin. (1) și (2) Cod civil stabilește că termenele de decădere sunt supuse suspendării și întreruperii dacă prin lege se dispune astfel și în caz de forță majoră, considerăm că este necesară completarea normelor din Codul muncii cu situațiile de suspendare și întrerupere a acestor două termene prevăzute de art. 252 alin. (1) din Codul muncii.

5. **În concluzie**, având în vedere lipsa unei calificări legale exprese a termenelor prevăzute de art. 252 alin. (1) din Codul muncii, normele privitoare la decădere cuprinse în Codul civil actual și modul în care normele speciale pot fi interpretate în acest context legislativ nou, dar și lipsa de unitate a opiniilor formulate anterior intrării în vigoare a ultimului act normativ invocat, apreciem că aceste termene sunt de decădere, iar nu de prescripție extinctivă.

6. Bibliografie

Beligrădeanu, Ș. (2004). Aspecte esențiale referitoare la forma, conținutul și nulitatea deciziei de concediere în lumina Codului muncii/ Essential aspects regarding the form, content and nullity of the dismissal decision in the light of the Labor Code, *Dreptul/The Law*, no 6, pp. 32-46.

Boroi, G. (2002). *Drept civil. Partea generală. Persoanele/ Civil law. The general part. Persons*. Bucharest: ALL Beck

¹ Boroi, G. & Angheliescu, C.-Al. (2021). *Curs de drept civil. Partea generală/ Course on Civil law. The general part*. Bucharest: Hamangiu, p. 406; Ungureanu, C.T. & Toader, I.-Al. (2019). *Drept civil. Partea generală. Persoanele/ Civil law. The general part. Persons*. Bucharest: Hamangiu, p. 415.

² Țiclea, Al. (2015). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor Law*. Bucharest: Universul Juridic, p. 873.

³ Boroi, G. & Angheliescu, C.-Al. (2021). *Curs de drept civil. Partea generală/ Course on Civil law. The general part*. Bucharest: Hamangiu, p. 407.

- Boroi, G. & Angheliescu, C.-Al. (2021). *Curs de drept civil. Partea generală/ Course on Civil law. The general part*. Bucharest: Hamangiu.
- Ghimpu, S., Ștefănescu, I. T., Beligrădeanu, Ș. & Mohanu, Gh. (1979). *Dreptul muncii. Tratat/Labor law. Treaty*. Vol. 2. Bucharest: Editura științifică și enciclopedică
- Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. & Alexandru Băicoianu, Al. (1998). *Tratatul de drept civil român/ Treaty on Romanian civil law*. Vol. II. Edited by Rădescu, D., Bucharest: ALL (restitutio 1929).
- Ioan, M. & Bălățeanu, P. (2022). Considerații parțial critice cu referire la unele norme aplicabile (și) polițiștilor/ Partially critical considerations with reference to some norms applicable (also) to policemen, *In memoriam Ion Traian Ștefănescu*, Bucharest: Universul Juridic, 214-226.
- Radu, D. (1980). *Cu privire la natura juridică a unor termene din dreptul muncii/The legal nature of some terms on labor law*. *Revista română de drept/ Journal of Romanian law* no 6, pp. 34-41.
- Ștefănescu, I. T. (2013). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor law*. Vol. I. Bucharest: Lumina Lex.
- Ștefănescu, I. T. (2017). *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*. București: Universul Juridic.
- Țiclea, Al. (2015). *Tratat de dreptul muncii/Treaty on labor Law*. Bucharest: Universul Juridic.
- Voiculescu, N. (2003). *Dreptul muncii - reglementări interne și comunitare/Labor law - internal and community regulations*. Bucharest: Rosetti.
- Ungureanu, C.T. & Toader, I.-Al. (2019). *Drept civil. Partea generală. Persoanele/ Civil law. The general part. Persons*. Bucharest: Hamangiu.
- Înalta Curte de Casație și justiție, secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1107/2012/ High Court of Cassation and justice, administrative and fiscal litigation section, decision no. 1107/2012, *Dreptul/The Law* no. 4, 2013, p. 244.
- Plenul Tribunalului Suprem, decizia de îndrumare nr. 9/1974/ The plenary session of the Supreme Court, guidance decision no. 9/1974, in *Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1974 (1975)/ Collection of decisions of the Supreme Court for the year 1974 (1975)*. Bucharest: Editura științifică și enciclopedică.

